

СХВАЛЕНО
Науково-методичною радою
Національної школи суддів України
Протокол від 17 грудня 2018 р. № 7

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор Національної
школи суддів України
М. В. Оніщук
“ 18 “ грудня 2018 р.

**Стандартизована програма
підготовки суддів окружних адміністративних судів**

2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Принципи адміністративного судочинства як гарантія захисту прав людини.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Верховенство права. Змагальність сторін. Диспозитивність. Рівність усіх учасників адміністративного процесу перед законом і судом. Гласність і відкритість адміністративного процесу. Забезпечення апеляційного та касаційного оскаржень рішень. • Застосування судами принципів адміністративного судочинства у світлі практики ЄСПЛ. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Адміністративна юрисдикція та організація адміністративного судочинства.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Питання підсудності адміністративних справ; • Проблеми розмежування цивільної, адміністративної та господарської юрисдикції; • Особливості зміни підсудності адміністративних справ у зв'язку з проведенням антитерористичної операції; • Передача справи з одного суду до іншого; • Правові позиції Верховного Суду. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Написання судових рішень в адміністративних справах.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Види судових рішень (постанови, ухвали), вимоги до їх форми та змісту; • Критерії якісного судового рішення (законність, обґрунтованість, вмотивованість, своєчасність виготовлення, чітка мова викладення, доступний стиль); • Зміст постанови та ухвали адміністративного суду; • Окрема ухвала адміністративного суду. Практика постановлення судами окремих ухвал; • Додаткове судове рішення; • виправлення опісок і очевидних арифметичних помилок у судовому рішенні; • Роз'яснення судового рішення як додатковий інструмент для забезпечення правильного та повного його виконання. <p><i>Дискусія</i></p>

2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Особливості підготовчого провадження в адміністративному судочинстві.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Складові підготовчого процесу підготовки справи до розгляду; • Забезпечення адміністративного позову; • Складання адміністративних процесуальних документів у період підготовки справи до розгляду. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Строки в адміністративному судочинстві.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поняття строків як юридичних фактів. Види строків у адміністративному судочинстві; • Порядок обчислення строків у адміністративному судочинстві. Поновлення та продовження строків. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція</i></p> <p>Представництво в адміністративному судочинстві.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Особливості суб'єктного складу представників в адміністративному судочинстві; • Документальне підтвердження повноважень представника. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція</i></p> <p>Психологічна адаптація до професії судді.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Запобігання розвитку професійного вигорання; • Особливості поведінки судді в конфліктних ситуаціях при розгляді справ. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Вирішення адміністративних спорів між суб'єктами владних повноважень.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Спеціальні суб'єкти звернення до суду; • Суб'єкт владних повноважень як сторона (позивач, відповідач) у адміністративних справах. Поняття: "орган державної влади", "орган місцевого самоврядування". <p>Особливості розгляду спорів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - між суб'єктами владних повноважень з приводу реалізації їхньої компетенції у сфері управління, у тому числі делегованих повноважень; - щодо укладання, виконання, припинення, скасування чи визнання нечинними адміністративних договорів; - за участю органів Пенсійного фонду України та фондів соціального страхування. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Особливості розгляду адміністративних спорів, пов'язаних із застосуванням податкового законодавства.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Підстави для формування податкового кредиту з податку на додану вартість; • Умови, за яких платник податків має право на повернення з бюджету (відшкодування) податку на додану вартість; • Оскарження рішень, дій та бездіяльності контролюючих органів. Належність та допустимість доказів правомірності оскаржуваного рішення контролюючого органу; • Акт перевірки як носій доказової інформації про виявлення порушень

	<p>вимог податкового законодавства;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вирішення спорів, пов'язаних з реєстрацією податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних; • Транспортний податок. Актуальна судова практика. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Особливості провадження у справах за зверненням органів Державної фіскальної служби України.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Арешт майна платника податків та арешт коштів на банківському рахунку; • Припинення адміністративного арешту майна платника податків; • Стягнення коштів за податковим боргом. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Особливості розгляду спорів стосовно проходження публічної служби.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Прийняття на публічну службу; • Проходження служби; • Звільнення з публічної служби; • Строки звернення до суду з позовами даної категорії; • Спори публічних службовців пов'язані з ліквідацією публічних органів; • Судова практика та правові позиції Верховного Суду; • Практика ЄСПЛ у справах, які стосуються спорів державних службовців. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Актуальні питання розгляду справ з приводу державної політики у сфері економіки, з питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • митної справи; • державного регулювання цін і тарифів; • захисту економічної конкуренції; • управління об'єктами державної (комунальної) власності. <p>Правові позиції Верховного Суду.</p> <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція</i></p> <p>Докази в адміністративному судочинстві.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Належність та допустимість доказів; • Види, способи та порядок забезпечення доказів. Електронні докази. • Підстави призначення судової експертизи в адміністративному судочинстві. Види експертиз; • Стандарти та критерії оцінки доказів. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Особливості розгляду спорів за участю Уповноваженого представника Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Питання визначення юрисдикції справ за позовами фізичних осіб до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (в контексті прийнятої Верховним Судом України постанови від 6 жовтня 2015 року в справі № 21-178а14); • Особливості розгляду в апеляційному порядку спорів за участю Уповноваженого представника Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Участь прокурора в адміністративному судочинстві.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Характеристика правового статусу прокурора в адміністративному судочинстві; • Особливості реалізації прокурором своїх представницьких функцій. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Особливості розгляду та вирішення адміністративних справ за зверненнями громадян до суб'єкта владних повноважень у зв'язку з порушенням вимог Закону України “Про звернення громадян”, “Про доступ до публічної інформації”.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Особливості застосування Законів України “Про звернення громадян”, “Про доступ до публічної інформації” в адміністративному судочинстві; • Розгляд адміністративних спорів, пов'язаних з доступом до публічної інформації. Судова практика. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Окремі питання розгляду справ з приводу забезпечення громадського порядку та безпеки.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Щодо правового статусу фізичної особи, проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій; • Видворення з України іноземців або осіб без громадянства; • Правові позиції Верховного Суду з цих питань. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i></p> <p>Аналіз актуальної судової практики з питань трансферного ціноутворення.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тенденції спорів щодо здачі звітності по контрольованих операціях в Україні; • Судова практика застосування норм Податкового кодексу щодо трансферного ціноутворення. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція</i></p> <p>Судовий збір, розподіл судових витрат.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основні положення Закону України “Про судовий збір”. Правила визначення судами розміру судового збору; • Види судових витрат та їх розподіл. Звільнення від сплати судового збору. Повернення судового збору. <p><i>Дискусія</i></p>
2 академічні години	<p><i>Інтерактивна лекція</i></p> <p>Новели процесуального законодавства в адміністративному судочинстві.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Запровадження Електронного суду; • Розширення та трактування понять: “адміністративний договір”, ”нормативно-правовий акт”, “індивідуальний акт”, “малозначна справа”, “типова справа”, “зразкова справа”, ”публічно-правовий спір”; • Спрощене позовне провадження в адміністративному судочинстві; • Попередження юрисдикційних спорів та “дублювання” цивільних, господарський та адміністративних справ (“похідна позовна вимога”); • Застосування у процесі експертизи у сфері права; • Закріплення та регламентація в адміністративному судочинстві заходів процесуального примусу; • Врегулювання спору за участі судді. Медіація. <p><i>Дискусія</i></p>

2 академічні години	<i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i> Охорона довкілля та права людини. <ul style="list-style-type: none"> • Захист довкілля та права людини у міжнародному законодавстві; • Процесуальна правоздатність: поняття, тенденції та існуюча практика; • Засоби правового захисту; • Доступ до правосуддя у справах, що стосуються довкілля; • Практика ЄСПЛ. Застосування ст. 8 Конвенції в даній категорії справ. <i>Дискусія</i>
2 академічні години	<i>Інтерактивна лекція</i> Виконання судових рішень. <ul style="list-style-type: none"> • Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах; • Звернення судових рішень до примусового виконання та негайного виконання; • Проблемні питання, які виникають під час виконання судових рішень. <i>Дискусія</i>
2 академічні години	<i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i> Антикорупційне законодавство. <ul style="list-style-type: none"> • Міжнародні стандарти у сфері протидії корупції та їх запровадження в Україні; • Закони України “Про запобігання корупції” та “Про національне антикорупційне бюро України”; • Тлумачення норм антикорупційного законодавства; • Запобігання та виявлення корупційних правопорушень; • Моніторинг способу життя; • Е-декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру. <i>Дискусія</i>
2 академічні години	<i>Інтерактивна лекція з використанням презентації Power Point</i> Українське ділове мовлення. Мистецтво правового письма. <i>Дискусія</i>

Лекції та семінари з психологічної підготовки:

2 академічні години	<i>Інтерактивна лекція</i> Основи ефективного спілкування в професійній діяльності судді. <i>Дискусія</i>
2 академічні години	<i>Інтерактивна лекція</i> Саморегуляція як ключова компетенція судді та фактор професійної успішності. <i>Дискусія</i>
4 академічні години	<i>Семінар-практикум</i> Психологічні особливості спілкування з учасниками судового процесу, які мають досвід психотравмуючого впливу. <i>(За окремою програмою).</i>
4 академічні години	<i>Семінар-практикум</i> Психологічні особливості спілкування з малолітніми/неповнолітніми учасниками судового процесу. <i>(За окремою програмою).</i>
4 академічні години	<i>Семінар-практикум</i> Психологічна експертиза у цивільному процесі: сучасні умови, особливості, практика.

	<i>(За окремою програмою).</i>
4 академічні години	<i>Семінар-практикум</i> Основи саморегуляції та її роль в адаптації до суддівської діяльності. <i>(За окремою програмою).</i>

Тренінги:

8 академічних годин	<i>Тренінг: “Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві. Рішення ЄСПЛ проти України”.</i> <i>(За окремою програмою).</i>
8 академічних годин	<i>Тренінг: “Право на повагу до приватного і сімейного життя: застосування статті 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод”.</i> <i>(За окремою програмою).</i>
6 академічних годин	<i>Тренінг: “Забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб та населення, постраждалого від конфлікту”.</i> <i>(За окремою програмою).</i>
8 академічних годин	<i>Тренінг: “Розгляд земельних спорів у адміністративних судах”.</i> <i>(За окремою програмою).</i>
8 академічних годин	<i>Тренінг: “Професійна психологічна адаптація до суддівської діяльності”.</i> <i>(За окремою програмою).</i>
8 академічних годин	<i>Тренінг: “Управління залом судового засідання”.</i> <i>(За окремою програмою).</i>
6 академічних годин	<i>Тренінг: “Суддівська етика. Добросесність”.</i> <i>(За окремою програмою).</i>
8 академічних годин	<i>Тренінг: “Докази і доказування в адміністративному судочинстві”.</i> <i>(За окремою програмою).</i>
8 академічних годин	<i>Тренінг: “Особливості застосування виборчого законодавства.”</i> <i>(За окремою програмою).</i>
8 академічних годин	<i>Тренінг: “Захист права власності в світлі статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики ЄСПЛ”.</i> <i>(За окремою програмою.)</i>

Додаткові тренінги, що розроблені для кандидатів:

8 академічних годин	<i>Тренінг: «Особливості провадження у справах за зверненням органів державної податкової служби та митних органів».</i> <i>(За окремою програмою).</i>
4 академічних години	<i>Тренінг: «Розгляд пенсійних та інших соціальних спорів».</i> <i>(За окремою програмою).</i>
8 академічних годин	<i>Тренінг: «Розгляд спорів, пов’язаних із проходженням публічної служби».</i> <i>(За окремою програмою).</i>
8 академічних годин	<i>Тренінг: «Розгляд справ, пов’язаних зі статусом біженця чи особи, яка потребує додаткового або тимчасового захисту, та з приводу видворення іноземців та осіб без громадянства».</i> <i>(За окремою програмою).</i>
4 академічних години	<i>Тренінг: «Особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, інших суб’єктів владних повноважень».</i> <i>(За окремою програмою).</i>

4 академічних години	<i>Тренінг: «Особливості провадження у справах, пов'язаних з виборчим процесом, процесом референдуму».</i> <i>(За окремою програмою).</i>
4 академічних години	<i>Тренінг: «Особливості провадження у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності державної виконавчої служби».</i> <i>(За окремою програмою).</i>
8 академічних години	<i>Тренінг: «Ефективність захисту порушеного права в адміністративному судочинстві».</i> <i>(За окремою програмою).</i>
8 академічних години	<i>Тренінг: «Особливості провадження у справах щодо охорони довкілля».</i> <i>(За окремою програмою).</i>